

УДК 331.45

Якімцов Ю.В.¹, Мартиненко М.С.²

¹ канд. тех. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БАД-531м НУ «Запорізька політехніка»

НЕБЕЗПЕЧНІ ТА ШКІДЛИВІ ФАКТОРИ ВИРОБНИЦТВА

Залежно від часу та інтенсивності впливу, виробничі фактори можуть бути небезпечними або шкідливими. Небезпечним є виробничий фактор, вплив якого за певних умов може призвести до травм або раптового погіршення стану здоров'я працівника. Якщо виробничий фактор спричиняє захворювання або зниження рівня працездатності, його вважають шкідливим. При миттєвій дії фактор стає небезпечним, а при тривалому впливі — шкідливим. Слід зазначити, що межа їх розрізнення є умовною і за певних обставин може бути змінена.

Безпека виробничих факторів визначається аналізом відповідних технологічних процесів та умов праці. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори класифікуються на фізичні, хімічні, біологічні й психофізіологічні.

На переважній кількості виробництв не можна уникнути фізичних факторів, таких як шум, ненормоване освітлення та температура, забрудненість повітря, електромагнітні поля, випромінювання різноманітного роду, шум, вібрація тощо. Одноразовий вплив одного з названих факторів

може не становити загрози здоров'ю, але їх сукупна довготривала дія наносить відчутний вплив органам та системам організму людини.

Біологічними небезпечними та шкідливими факторами називають мікроорганізми (бактерії, віруси, грибки тощо), рослини, тварини та продукти їх життєдіяльності.

Психофізіологічні фактори є найбільш поширеними і знайомі майже кожній працюючій людині. До них можна віднести одноманітність пози та рухів тіла людини, взаємодія з великими вантажами, напруженість нервової системи та органів зору, емоційне та розумове перевантаження.

Дія негативних небезпечних та шкідливих чинників може призвести до виробничої травми, нещасного випадку або професійного захворювання.

Значущою проблемою є чистота повітря виробничих приміщень. Найпоширенішими шкідливими факторами стосовно цього називають промисловий пил та хімічні речовини (промислові отрути, сільсько-господарчі отрутохімікати, лікарські препарати, побутова хімія). Своєю дією вони спричиняють захворювання дихальних шляхів та органів чуття.

В цехах різноманітних підприємств майже завжди присутній шум; робота важкої техніки супроводжується гучними звуками. Довготривалий вплив шуму на робітника спричиняє головний біль, підвищення тиску, зменшення гостроти слуху. Безсумнівно, це зазначається на працездатності людини та може стати чинником нещасного випадку.

Вібрація на промислових підприємствах також входить до переліку шкідливих виробничих факторів. Вона може бути загальною та локальною, а за часом дії тимчасовою або постійною. Остання викликає серйозні проблеми що вражають нервову систему, опорно-руховий апарат, та систему аналізаторів. У людини з'являються такі симптоми, як:

- запаморочення;
- захитування;
- біль в голові.

При роботі з комп'ютерною технікою необхідно дотримуватися вимог санітарних правил та норм.

На будь-якому підприємстві керівництво повинно створювати всі необхідні умови для комфортного середовища працівників, однак слід зазначити, що ідеальних умов праці створити все ж неможливо. Цьому перешкоджають технологічні стандарти, особливості продукції та сировини. З метою запобігання або зменшення впливу на працюючих шкідливих та небезпечних виробничих чинників застосовують засоби колективного та індивідуального захисту.

Працівники, робота яких пов'язана з небезпечними та шкідливими факторами, мають право на пільги та компенсації, визначені законодавством, наприклад, забезпечення лікувально-профілактичною продукцією, додаткова

оплачена відпустка, підвищений розмір оплати праці, скорочення тривалості робочого дня.

Рівні небезпечних і шкідливих виробничих факторів не повинні перевищувати граничнодопустимих значень, встановлених у санітарних нормах, правилах і нормативно-технічній документації.

Для створення безпечного робочого середовища керівництво має регулярно проводити дослідження умов праці, технічного стану обладнання, атестацію робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони праці в порядку і строках, визначених законодавством, та за їх підсумками вживати заходи для усунення небезпечних та шкідливих для здоров'я виробничих факторів.